

SZABÓ JÓZSEF, A HAZAI TÁJAK GEOGRÁFUS TUDÓSA 70 ÉVES

2010 decemberében köszöntöttük 70. születésnapján Szabó József professzort, napjaink egyik legelismertebb magyar geográfusát. Szabó József a honi földrajztudomány neves képviselője, akinek táj kutatási tevékenysége nagy jelentőségű, hiszen munkássága sok új eredménnyel gazdagította a hazai tájak felszínfejlődéséről alkotott elképzeléseinket. A területi korlátok miatt munkái adatszerűen részletes ismertetése helyett elsősorban kutatói és oktatási tevékenységének azon elemeit kívánjuk kidomborítani, amelyek a tájak felszínfejlődésével, a tájökológiával és a tájértékeléssel kapcsolatosak.

Egyetemi doktori értekezését a legendás Kádár László professzor irányításával a Sajó-Bódva közti harmadidőszaki üledékekből felépült dombság geomorfológiájáról írta (1969). Később részletes geomorfológiai térképezést végezett a Csereháton.

Geomorfológiai vizsgálatai során felismerte, hogy a Cserehát felszínfejlődése nem érthető meg a csuszamlásos folyamatok mélyreható vizsgálata nélkül, ezért azok tanulmányozása munkásságának mindinkább központi kérdésévé vált. Rendkívül alapos terepfelvételei alapján új típusú osztályozás elveit dolgozta ki a csuszamlásos folyamatokkal kapcsolatban. A kandidátusi fokozatot „*Felszínfejlődési, geomorfológiai és természeti tájpotenciál vizsgálatok a Csereháton*” című értekezésével szerezte meg 1983-ban. Csuszamlás-kutatásait ezután főként recens csuszamlásos területek (pl. Hernád-völgy) aktív csuszamlásainak, illetve csuszamlásos lejtőinek részletes vizsgálatával folytatta a mozgás mechanizmusának és a lejtőfejlődési tendenciák jobb megismerése érdekében. Mindezek mellett az 1990-es években részletes csuszamlásgeomorfológiai felvételeket készített több észak-magyarországi vulkanikus közephegységben, és kimutatta, hogy a csuszamlásos folyamatok fontos szerepet játszottak ezeknek a hegységeknek a felszínfejlődésében is. E kutatások összegzéseként írta meg habilitációs értekezését (1995) és akadémiai doktori értekezését. Utóbbi munka egy nagy lélegzetű szintetizáló monográfiának, egy több évtizedes kutatási program összegzésének tekintendő: *A csuszamlásos folyamatok szerepe a magyarországi tájak geomorfológiai fejlődésében* (1996).

Kutatómunkájában ezt követően mind nagyobb teret kaptak az antropogén geomorfológiai vizsgálatok, és általában a társadalom és a geomorfológia közötti kölcsönkapcsolatok, különösen a geomorfológiai veszélyek és értékek kutatása. Társszerkesztőként és társszerzőként jegyzi az „*Antropogén geomorfológia*” című hazai egyetemi tankönyvet, és az „*Anthropogenic Geomorphology - A Guide to Man-made Landforms*” című külföldön megjelent szakkönyvet.

Szabó József professzor 1963 óta vezette a Debreceni Egyetemen a természetföldrajz szinte valamennyi kollégiumát. Éleslátására jellemező, hogy az évek során igen nagy hangsúlyt fektetett azokra a tárgyakra, amelyeket ő maga nagyon fontosnak, mi több, meghatározó jelentőségűnek vélt a hazai tájak felszínfejlődését illetően. Az elmúlt évtizedek során hallgatói többek között a *Vízföldrajz, Vizgazdálkodás, Természeti veszélyek, Természeti katasztrófák* és *A földhasznosítás természeti alapjai* című kurzusait hallgatták. Szakmai éleslátását maguk a tények támasztják alá leginkább – elég, ha a napjainkban zajló hazai árvizekre, a Duna-menti csuszamlásokra vagy éppen Kolontárra gondolunk...

Kutatási tevékenysége eredményeként az Debreceni Egyetem Földtudományi Doktori Iskolájában a megalakulástól kezdve 2006-ig a Geomorfológia és társadalom c. program vezetője volt. 6 PhD hallgatója szerzett doktori címet. Emellett tagja a DE Agrár- és Gazdálkodástudományok Centrumában a Kerpely Kálmán Doktori Iskolának is. E sorok írója, aki a Professor Úr témavezetésével elsőként szerzett PhD tudományos fokozatot, a több ezer tanítvány nevében kíván boldog születésnapot, valamint tudományos eredményekben és családi boldogságban gazdag éveket. A hálát köszönő szavakban összefoglalni nem igen tudjuk. Azt meg hinni nem, hogy Professor Dr. Szabó József 70 éves lett. A földrajztudománynak manapság talán két csúcsa van Magyarországon. Az egyik, ha valaki akadémikus lesz, a másik, ha a Magyar Földrajzi Társaság elnöke. Neked, Kedves Professor Úr 2009-ben az utóbbi adatott meg, és aki ismer Téged, az pontosan tudja, Te ezt nagyon-nagyon kiérdemelted. Isten éltesen TANÁR ÚR!

DÁVID LÓRÁNT